

Nederland ondersteboven

Wat verlangen we naar buiten. Er zijn gelukkig nog wel bijzondere plekken te bekijken, vooral vanuit de auto of op meer dan anderhalve meter van elkaar! Verbaas U hoe mooi en interessant Nederland is. Op de site rikoelfzema.nl verschijnt wekelijks een fotoverslag en verhaaltje over een bizar mooi iets. En je ging er nooit kijken, omdat je het gewoon niet wist dat het er was. Echt Nederland Ondersteboven.

De enige privé-gevangenis in Nederland

Het plaatsje Budel-Dorplein in Noord-Brabant was een privé dorpje van de Belgische zinkfabriek. In 1892 werd het moeras drooggelegd en op deze godsverlaten plek bouwde de familie Dor de fabriek en het dorp voor de arbeiders. Zelf gingen zij er ook wonen, bijvoorbeeld in de Waalse en chaletstijl ontworpen villa aan de Hoofdstraat 78.

Foto 1

De arbeiders kregen betrekkelijk grote huizen maar woonden daar met meerdere gezinnen. De huizen hadden opmerkelijk grote tuinen. Vaak denken mensen dan ook dat het een soort Tuindorp was. Maar de grond diende voor een moestuin want er was niets in het dorp. Bewoners dienden zelfvoorzienend te zijn.

Foto 2

In een kantoor op het fabrieksterrein was een kapel gevestigd (konden de arbeiders ook op zondag werken) en pas zo'n vijf jaar later kwam er een bakkerij, een wasserij, een school, een pensionaat voor de vrijgezelle arbeiders en een café-restaurant. Alles in een groot gebouw en ze noemden het Hotel St. Joseph of 'De Cantine' (met een ontspanningszaal voor max 600 personen). Niet gering dus. En alles door de 'Zink' betaald, zoals de arbeiders zeiden.

De fabriek zorgde voor alles en zo kon het dorpje een eigen leven leiden. De electra werd door de fabriek geleverd en ook het wegennet was hun eigendom. De schoolmeester en de veldwachter stonden op de loonlijst van de fabriek. Een relatie met buur-

dorp Budel bestond er niet echt. Budel-Dorplein was een enclave in Nederland, ontworpen door fabrieksdirecteur Emile Dor met een strak formeel stratenplan, zelfvoorzienend en in zichzelf gekeerd. Er was zelfs een eigen gevangenis.

Foto 3

In een met gracht en hek omsloten gebouw had men twee cellen aangebracht. Na de zware deur zat een traliehek dat de cellen afsloot van de eventuele weg naar de vrijheid. Praten met de gevangenen kon via kleine zeer smalle luiken aan de achterkant van de cel. De veldwachter Melchior Brugmans hoefde dus niet echt naar binnen om contact te hebben. De gevangenis lag tegenover zijn huis aan de Theo Stevenslaan.

Deze huizen in Eindhoven onmiddellijk verkocht

Vind je moderne architectuur niks, lees dan toch even verder. Bewondering of afschuw drink je namelijk lekker weg in het restaurant van ontwerper Piet Hein Eek in Eindhoven. In zijn oude fabriekshal waar vroeger de keramische werkplaats van het Philips RK-complex gevestigd was, zit nu zijn werkplaats, winkel, museum, hotel, architectenbureau en vooral dus dat geweldige restaurant. De hele wijk heet Strijp R. Op dit Philips industrieterrein in Eindhoven werden na de oorlog vooral beeldbuizen gemaakt. Nu is Strijp R een living space van zo'n 600 zeer diverse woningen. Beroemde architecten als Iggy Dekkers, Piet Hein Eek, Francien Houben, Van Mierloo, buro Diederendirrix hebben samen een betoverende woon-, werkwijk gemaakt.

Foto 1

Oud en nieuw verbazen je elke keer weer. De oude portiersloge, het pompgebouw, de loopbrug, het verhoogde treinperron (Philips had zijn eigen treinverbinding), de buizen en leidingenbrug zijn gebleven en prachtig verbouwd.

Foto 2

Veel oude baksteen en eerlijk metselwerk. Let op de verwijzing naar de huizen van Mies de Rohe, de vele hoeken die versterkt worden door de schoorstenen. Mij deed het erg denken aan de tuindorpen van Dudok in bijvoorbeeld Hilversum.

Dit derde industrieterrein van Philips wat leeg stond sinds de jaren 90, is anno 2020 een speeltuin voor je ogen. Probeer eens onbevangen doorheen te lopen. Daarna dat biertje en oer Hollandse bitterballetje. Mooi uurtje architectuurtje.

Op dit unieke plekje elkaar kussen.

Wij Nederlanders zijn beroemd om ons gevecht tegen het water. Wat wij kunnen, kan niemand. Maar er is een heel klein plekje waar wij ook geen raad mee weten en dus laten we het maar zo.

In 1942 volbrachten we ons huzarenstukje, de drooglegging van Flevoland. Met toeristen rijden we de afsluitdijk over en bezoeken we Urk en Schokland. Was dit allemaal water vroeger, vragen ze dan met verbazing. Ja, dat hebben wij voor elkaar gekregen: weg met het water, omarming van het land. Maar er is een klein Asterix en Obelix stukje in Nederland waar wij het water niet weten te verdringen.

Foto 1

Laat dat nou net in die polder zijn en wel bij de Rotterdamse Bocht aan de Noordermeerdijk. Een klein natuurgebiedje van vier hectare groot. In dat mooie

stukje bos is een kleine vijver. En wat we ook doen, het is niet droog te leggen. Kwelwater blijft omhoog komen en vormt de kwelvijver.

Foto 2

Idyllisch met al zijn muggen kennen alle inwoners van Flevoland dit stukje land. In de volksmond heet het 't Geheime Bosje'. Kinderen vonden het eng en meden dit spookbosje. Maar juist in de puberleeftijd ontdekte je deze geheime plek om er heimelijk de eerste kussen uit te delen. En God strafte je voor je onkuisheid door je te overladen met muggenbeten.

Het bosje is prachtig met groeiende zwarte elzen, iepen, schietwilgen en zomereiken. Daarin kwetteren de roodborstjes, buizerds en grote bonte spechten. Eerlijk, eigenlijk is het hier een klein paradijsje in dit vlakke land vlak bij het Zuidermeerpad 4.

Moeite met een paard op een motor

Elk jaar op 7 augustus wordt de in bezitname en plundering van Oudewater door de Spanjaarden in 1575 herdacht. Elk jaar, tot op heden! Meer dan de helft van de bevolking werd toen vermoord uit wraak dat de belegering van de stad zo lang had geduurd, drie weken om precies te zijn. Niets in de stad werd gespaard.

Dat is precies wat het beeld 'Het Paard' van Ingrid Mol uit 2011 aan ons vertelt. Zo wreed en afschuwelijk dat buurtbewoners al twee keer met succes het beeld weg hebben gekregen. Het roept zoveel weerstand op. Nu staat het verstopt achter een hoefijzervormige buxushaag. Het 'schaamgroen' onttrekt het bijna geheel aan het zicht. Goed zoeken dus aan de Lijnbaan in Oudewater.

Al heel wat beelden van Ingrid Mol weten de afschuw van omwonende op te wekken. Zo werden recent de beelden 'Johan van Oldenbarnevelt en de Leeuw' uit 2010 verplaatst. Haar stripverhaalachtige en-

scenering en het spelen met verschillende tijdslagen, wekt blijkbaar woede op.

Bij 'Het Paard' valt op de tegenstelling tussen de kwetsbaarheid van het keramiekenpaard en de letterlijk staalharde onvernietigbare motor. Je zou denken dat de motor dwars door het paard rijdt maar eigenlijk is dit niet zo. Het paard is op de motor geplaatst en het geheel ligt op de rug. Een paard op zijn rug is zeer zeldzaam. Een paard moet zich erg zeker voelen voor het dat doet. Draai het beeld om en het paard heeft motorkracht in plaats van 1 pk. Zelf vind ik de verwarring die het beeld oproept juist erg mooi. Je bent niet snel uitgekeken. Hopelijk blijft het beeld zichtbaar in de openbare ruimte. Maar haast is misschien geboden, wie zal het zeggen.

